

Kanttekeningen en berichten

J. G. VAN GELDER

Murillo's Heilige Familie uit de verz. Bourke *

In het artikel van drs. P. van Vliet (†) over 'Spaanse schilderijen in het Rijksmuseum, afkomstig van schenkingen van Koning Willem I' (*Bull. Rijksmuseum* 1966, afl. 4, pp. 131-149) wordt op p. 136 en p. 145 (noot 14) melding gemaakt van een *Hl. Familie* van Murillo, die de Koning in 1823 aan zijn echtgenote Frederica Louisa Wilhelmina van Pruisen had geschonken. Dit stuk, afkomstig uit de collectie van de Kardinaal Bourbon¹, werd 12 aug. 1850 geveild en niet verkocht², maar opgehouden. Het kwam via de makelaar C. F. Roos weer in het Koninklijk bezit terug en daar is het nog³. Ter ere van het huwelijk van onze tegenwoordige Koningin - nu 30 jaar geleden - werd in het Gemeentemuseum te Den Haag een tentoonstelling gehouden van 'Oude kunst uit Haagsch bezit' (12 dec. 1936-31 jan. 1937). Het enige schilderij dat in de zeer beknopte catalogus werd afgebeeld (nr. 129) is de verloren gewaande Murillo, 211 × 164 cm. De voorstelling is verwant, maar geenszins identiek met het door de heer van Vliet vermelde schilderij(tje) in de Ermitage, welks afmetingen slechts 24 × 18 cm bedragen.

Van de 17 schilderijen die voor 100 000 gld. in 1823 uit het bezit van de Deense Ambassadeur Bourke te Parijs werden verworven hebben de meeste schilderijen de toets der kunsthistorische critiek niet kunnen doorstaan. Er is toen echter één schilderij verworven dat alle andere werken verre en verre overtreft en wel Titiaan's jeugdwerk *Jacopo Pesaro knielend voor de Hl. Petrus en aanbevolen door Paus Alexander VI* onder wiens vaandel hij de Turkse vloot in 1503 had verslagen. Dit schilderij aan Antwerpen geschonken rechtvaardigt de rol na te gaan die Koning Willem I als maecenas heeft gespeeld voor onze zuiderburen. Bij de 150-jarige herdenking der rijksverzamelingen is daar ten onrechte over gezwegen.

* De huidige verblijfplaats van Murillo's schilderij werd ons ook signaleerd door de heer E. Pelinck, directeur van het Koninklijk Huisarchief, en door de heer H. Smits te Heemstede. Nadere gegevens uit de brief van de heer Pelinck voegden wij toe aan de bijdrage van prof. van Gelder. - Red.

Noten

¹ Een veiling van deze verzameling is onbekend. Kardinaal Bourbon is Louis-Marie de Bourbon, Comte de Chinchon (1777-18 of 19 maart 1823), aartsbisschop van Sevilla (1799), daarna van Toledo en benoemd tot kardinaal door Paus Pius VII (1800). In 1820 werd hij voorzitter van de Junta van de Staat. Hij is meer bekend door zijn politieke bemoeiingen dan door zijn verzameling. Zie o.a. L. Dussieux, *Généalogie de la Maison de Bourbon de 1256 à 1869*, Paris 1869, 2e éd. 1872; *Biographie Universelle Ancienne et moderne*, Nouvelle éd. sous la dir. de M. Michaud (V), Paris 1843, p. 286; *Nouveau Larousse illustré* (II), Paris, Libr. Larousse (Claude Augé), p. 215.

² Zie Charles B. Curtis, *Velazquez and Murillo*, New York-London 1883, p. 177 sub nr. 146, letter p. met de vermelding: 'King of Holland, Sale 1850 no. 118, 4.450 florins, not sold'.

³ Aan de brief van de heer Pelinck ontleen wij: 'Blijkens de papieren van de nalatenschap van Willem II werd het schilderij voor f 4 450,— opgehouden en verkocht aan 'X.X.Z.K.H.'. Dat zal geweest zijn Prins Hendrik (de Zeevaarder, broer van Willem III, 1820-1879) of Prins Frederik (broer van Willem II, 1797-1881). De laatste is niet waarschijnlijk, omdat deze kinderen had (Wied). Het schilderij hangt thans op het Secretariaat van H.K.H. Prinses Beatrix in het Paleis Noordeinde.' - Red.

B. E. Murillo. Heilige Familie. Verzameling van H.M. de Koningin.